

Ніжин сто років тому

Уже в першій половині XIX ст. Ніжин стає освітнім і науковим центром України. У 1802 р. в приміщенні колишньої Банкової контори розпочинається приймання пошти й пасажирів, і вона перетворюється на Поштову контору. Як виглядало «поштове відділення» сто років тому? «Комплекс будівель складався з двоповерхового будинку і двох флігелів. На першому поверсі розміщувалися приміщення для приймання посилок і великогабаритних вантажів, канцелярія, кілька кімнат готельного типу. На другому — службові квартири начальника станції та його заступника. У флігелях були службові приміщення для ямщиків і вартових, робоче місце станційного наглядача і кімната для відпочинку подорожніх. А на задньому дворі — стайня, сараї, погріб і криниця», — розповідає завідувач відділу «Поштова станція» НКМ Ольга Пономар. Поштову станцію, як і всі казенні будинки в Ніжині, було пофарбовано під вохру. Цікаво, що поштова станція була обнесена високою мурованою огорожею. На той час таку огорожу могли собі дозволити найбільш важливі цивільні установи, що складалися з комплексу будівель.

У 1805 р. на Ніжинській поштовій станції постійно в роз'їздах перебувало 9 кур'єрських і 42 поштових коня, які мандрували 9 поштовими трактами України: на Київ, Москву, Санкт-Петербург, Ригу, Полтаву, Харків і Крим. Водночас у Ніжині відбувалася розбудова міста. У 1820 р. відкрито Гімназію вищих наук князя Безбородька. Через шість років при гімназії розпочав роботу театр. У 1835 р. між Києвом і Москвою запроваджено рух диліжансів, які раз на тиждень їздили через Ніжин.

Повернення у XIX ст.

Історія міста тісно пов'язана з розвитком поштових послуг, до яких з 1868 р. додалася ще й доставка кореспонденції залізницею. Але для ніжинців поштова

Ніжинська поштова станція

Краєзнавчі музеї — це ті «родзинки», які створюють особливу атмосферу в будь-якому місті й відчуття унікальності того, що відбувається саме тут і зараз. Щойно ти був на початку XXI ст. і ось, переступивши поріг, — потрапляєш у минуле, все навкруги змінюється. Незабутньою подорожжю стане для кожного відвідування відділу «Поштова станція» Ніжинського краєзнавчого музею ім. Івана Спаського, експозиція якого розкриває історію розвитку кінної пошти в Україні до кінця XIX ст.

станція була ще й своєрідним комунікаційним центром. Мешканці міста приходили сюди дізнатися останні новини, передплатити модний журнал тощо. У Ніжині збудували залізничний вокзал, почався регулярний рух поїздів по Курсько-Київській залізниці. «Саме цей період соціально-економічного розвитку Ніжина, так би мовити, повернення у XIX ст. відтворено у нашому музеї», — пояснює Ольга Пономар. В основі експозиції, яка налічує 500 експонатів, речі дорожнього побуту: поштові приладдя, чорнильні прибори XIX–XX ст., піддужні дзвіночки, свічки, колекції поштових марок Росії й України, конвертів, листівок тощо. Багато експонатів передав музею у 1993 р. (рік заснування) колекціонер і почесний громадянин Ніжина О. Лазаренко.

Привертає увагу окремий зал, де відтворено інтер'єр робочого місця станційного наглядача. Якщо буде ласка співробітниць музею (а вони, до речі, дуже привітні й намагаються зробити відвідування незабутнім), то вам дозволять сісти за старовинний стіл, на якому лежить рахівниця, поштові приладдя, а позаду на стіні висить годинник і карта поштових доріг 1793 р. У цій же залі — затишний куточок для відпочинку подорожніх. Тут, звичайно, й самовар на столі і чайний сервіз, і старовинне дзеркало з різьбленням місцевого майстра, на підлозі — великі дорожні валізи та скрині.

Унікальний музейний заклад

Перебуваючи в музеї, згадаєш уривки з літературних шедеврів класиків української і російської прози XIX ст. До речі, на Ніжинській поштовій станції свого часу зупинялися Марко Вовчок, Микола Гоголь, Олександр Грибоєдов, Пантелеймон Куліш, Микола Лисенко, Ілля Рєпін, Олександр Пушкін, Григорій Сковорода, Тарас Шевченко та ін. А 25 жовтня 1860 р. саме на станції народився відомий у майбутньому український художник Микола Самокиш, батько якого був поштарем.

«Музей пошти» розташований в єдиному на сьогодні комплексі приміщень Поштової контори. Він є пам'яткою архітектури 70-х рр. XVIII ст. До 1937 р. у цій будівлі функціонувала поштова станція. Нині це — унікальний музейний заклад, одна з найоригінальніших історичних «родзинок» Ніжина. Колектив музею невеликий, але енергійний, веде активну наукову роботу, публікуючи краєзнавчі дослідження на сторінках наукових видань і власної газети «Ніжинські старожитності». Крім постійно діючої експозиції, у відділі «Поштова станція» Ніжинського краєзнавчого музею проводяться спецпогашення, різноманітні тимчасові виставки з висвітлення історії міста та поштової справи. ■

Тетяна НІКОЛАЄВА,
фото автора

• ЛИСТ-ПОРАДА

Найкраще побажання синові

Синку, тільки, будь ласка, благаю, не зв'язуйся з легковажними жінками. Ця ницість моральних цінностей і дешевих пріоритетів не створює нічого, крім дурості. Ці жінки не зроблять тебе сильнішим, вони наповнять твоє життя помилками стосовно всіх жінок, а цей цинізм не надасть тобі ні мудрості, ні глибини. Будь розбірливим. Не розкидайся компліментами й похвалами, але будь розсудливим, поважай жінок, якими б вони не були, адже ти чоловік — не лише слово, а сила. Сила, яка не дозволить собі принизити чи образити людину, яка схибила.

Будь відповідальним. За себе і свою справу, за власні вчинки. Кожен твій крок має бути виважений — перед Богом, собою і людиною. Не дозволяй собі легковажності. Поміляйся, вчися, рухайся далі та знай: кожна помилка робить тебе сильнішим. Не жалій себе. Допомогай людям, не живи лише на догоду собі, й тобі воздасться і на цьому світі, і на тому. Будь великою людиною, душею і серцем. Будь вольовим і нічого не бійся, май страх, але май сили і волю цей страх стримати. Нехай тебе називають чоловіком. Май чистий погляд і вільні думки. Нехай серце твоє не затьмариться забобонами — чужих людей і фальшивих цінностей.

І повір мені, жінка, яку ти полюбиш, буде як дві краплі води схожою на тебе. Така ж сильна і мудра. Вона так само збилася з дороги, але йде своїм шляхом, керуючись своєю вірою і правдою.

І нехай у неї будуть шрами на серці, нехай вона помилялася, та це буде свідомий вибір, один вибір на все життя. Нехай вона буде гострою на язик, але щирою. Такою, яка ніколи не збреше і не зрадить. Ти пізнаєш її по очах, тому що правда світиться полум'ямним вогнем. Не лякайся і слухай своє серце — воно підкаже тобі.

Повір мені, сину, вона так само шукала тебе. Ви впізнаєте одне одного за поглядом, немов бачили його все своє життя. ■

За Валерією САЛАМІН

• СПІЛКУЄМОСЬ УКРАЇНСЬКОЮ

Відноситися, ставитися, стосуватися, належати

Чи можна «добре «відноситися» до когось?»

Російське слово «относиться» багатозначне і українською перекладається по-різному:

- на позначення оцінки істот, подій, явищ з емоційного погляду використовується слово «**ставитися**». **Наприклад:** ставитися з повагою до когось, погано ставитися до вчинків кого-небудь тощо.
- у значенні приналежності вживається слово «**належить**». **Наприклад:** право на життя належить до невід'ємних прав людини.
- у значенні «бути пов'язаним із кимсь, чимсь» вживається слово «**стосуватися**». **Наприклад:** пункти наказу стосуються діяльності організації; це нас не стосується.
- слово «**відноситися**» використовується в спеціальній літературі й означає «перебувати в певному співвідношенні з чим-небудь». **Наприклад:** А відноситься до В, як Х до Y.

Тому можна тільки «добре ставитися до когось».

Вірний і правильний

Доводиться чути: «Абсолютно вірно!» Але це зовсім не правильно. Це — калька російського слова «верно». В українській мові слово «вірний» — однокореневе зі словом «вірність». Можна «вірно кохати», «вірними» можуть бути друг, дружина, собака, але ні в якому разі не відповідь, рішення тощо.

Російське «верно» — багатозначне слово і українською перекладається по-різному. **Наприклад:**

Верный друг — вірний друг
Верный ответ — правильна відповідь
Верный способ — надійний спосіб
Верная смерть — неминуча смерть

Тому доцільно сказати: «Абсолютно правильно».